

Univerzitet Crne Gore

Filološki fakultet

Vijeću Filološkog fakulteta

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta broj: 01-122/1 od 01. 02. 2023. imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom „Prevodilačke strategije diplomatskih dokumenata Crne Gore NATO i EU“ kandidatkinje Aleksandre Tmušić (broj indeksa 7/22), Studijski program Prevodilaštvo – Engleski jezik, u sljedećem sastavu: prof. dr Igor Ivanović, mentor, prof. dr Igor Lakić, član i prof. dr Marijana Cerović, članica.

Komisija Vijeću podnosi izvještaj o ocjeni master rada.

Izvještaj o ocjeni master rada

U master radu Aleksandre Tmušić „Prevodilačke strategije diplomatskih dokumenata Crne Gore NATO i EU“, detaljno se analiziraju i proučavaju načini i izazovi prevođenja diplomatskih dokumenata, sa usredsrijeđenošću na odnose Crne Gore sa NATO-om i EU. Rad je organizovan u više ključnih poglavlja, od kojih svako detaljno razrađuje konkretne aspekte i teorije prevođenja, analizu korpusa, kao i etičke dileme u prevođenju.

U uvodnom dijelu svog master rada, autorka ističe značaj svoje teme u kontekstu aktuelnih geopolitičkih događanja i postupka integracije Crne Gore u NATO i Evropsku uniju. Naglašava da su diplomatski dokumenti ključni u ovim postupcima, jer čine osnovu za komunikaciju i pregovore između Crne Gore i ovih međunarodnih tijela. S obzirom na sve veću zastupljenost prevoda diplomatskih tekstova u multilateralnim odnosima, autorka smatra da prevodioci igraju izuzetno važnu ulogu u prenošenju tačnih i jasnih poruka, što može da ima dalekosežne posljedice na političke odluke i međunarodne odnose. Autorka takođe dijeli svoje profesionalno iskustvo, navodeći da je njeno desetogodišnje radno iskustvo u oblasti međunarodne saradnje i vojne diplomatije bilo ključno za stvaranje njenog gledišta o ovoj temi. Ovo iskustvo joj je omogućilo da prepozna i analizira konkretne izazove sa kojima se prevodioci suočavaju prilikom prevođenja diplomatskih dokumenata, posebno u pogledu odabira odgovarajuće prevodilačke strategije za prenošenje poruka u ciljnom jeziku.

Glavna hipoteza rada je da izbor prevodilačkih strategija od strane prevodilaca utiče ne samo na preciznost i pouzdanost prevedenih poruka, već i na percepciju tih poruka kod krajnjih primalaca, što može značajno da utiče i na međunarodnu percepciju Crne Gore. Kandidatkinja želi da istraži kako se različite prevodilačke strategije koriste u praksi i koje su njihove implikacije za međunarodne odnose i diplomatsku praksu. Predstavlja i motivaciju za svoj rad, koja uključuje želju za detaljnijim razumijevanjem prevodilačkih postupaka koji se odvijaju u veoma osjetljivim političkim kontekstima.

U drugom poglavlju master rada, autorka je usredsrijeđena na teoretske pristupe i koncepte koji su relevantni za razumijevanje i analizu prevodilačkih strategija diplomatskih dokumenata. Kandidatkinja detaljno razmatra teorije prevođenja koje se primjenjuju na složenu materiju diplomatskih tekstova, koristeći radove vodećih teoretičara prevođenja da podrži svoj metodološki okvir.

Odjeljak „2.1 Teorija prevođenja i pregled literature“ započinje detaljnim pregledom literature koja se bavi prevođenjem. Tmušić se osvrće na klasične i savremene teoretičare kao što su Ketford, Naida, Njumark i Mona Bejker, čiji radovi pružaju osnovu za razumijevanje dinamike prevođenja. Posebno se ističe doprinos Mone Bejker, čija djela o strategijama prevođenja i konceptu ekvivalencije čine ključni teorijski okvir za analizu u radu. Bejkerova klasifikacija prevodilačkih strategija i njeni koncepti o ekvivalenciji su posebno važni, jer autorka koristi ove koncepte da objasni kako prevodioci upravljaju problemima ekvivalencije na različitim nivoima jezika - od leksičkih razlika do gramatičkih i tekstualnih struktura. Ovi teorijski okviri omogućavaju razumijevanje složenosti prevođenja diplomatskih tekstova, gdje je tačnost ključna, ali i gdje se mora voditi računa o očuvanju formalnog stila i diplomatičnosti izraza.

Nakon pregleda opštih teorija prevođenja, Tmušić prelazi na konkretniju analizu prevodilačkih strategija u odjeljku pod nazivom „2.2 Kategorizacija prevodilačkih strategija“. Ovdje se detaljno bavi kategorizacijom strategija koje je predložila Mona Bejker, ali i drugih teoretičara kao što su Naida i Njumark. Razmatra kako njihove strategije mogu da se primijene u prevođenju diplomatskih dokumenata, gdje su česti izazovi poput neekvivalencije, kulturnih specifičnosti i specifičnog diplomatskog registra. Kandidatkinja detaljno objašnjava svaku strategiju, od doslovnih prevoda do postupaka prilagođavanja kao što su parafraziranje i lokalizacija. Poseban naglasak stavlja na etičke implikacije izbora prevodilačkih strategija, razmatrajući kako odluke prevodilaca mogu da utiču na međunarodnu percepciju i političke odluke. U ovom dijelu se takođe razgovara o potrebi za ravnotežom između vjernosti izvornom tekstu i potrebama ciljnog jezika i kulture.

U poglavlju „Analiza prevodilačkih strategija zasnovana na korpusu“, autorka se bavi praktičnom primjenom teorijskih znanja o prevodilačkim strategijama na konkretan korpus diplomatskih dokumenata između Crne Gore, NATO-a i Evropske unije. Ovo poglavlje je ključno za razumijevanje kako se teorije prevođenja manifestuju u stvarnim prevodima koji utiču na međunarodne odnose. Autorka opisuje svoj korpus koji se sastoji od zvaničnih izvještaja, diplomatskih nota, strateških dokumenata, sporazuma i drugih relevantnih pisanih materijala koji su prevedeni na i sa crnogorskog jezika. Korpus je odabran tako da predstavlja širok spektar tematika i načina pisanja svojstvenih za diplomatsku komunikaciju, što omogućava sveobuhvatnu analizu.

U odjeljku „3.2 Hipoteze i ciljevi“, autorka postavlja nekoliko hipoteza koje se odnose na to kako izbor prevodilačkih strategija može da utiče na tačnost, pouzdanost i percepciju prevedenih poruka među primaocima. Cilj je da se utvrdi da li primijenjene strategije odgovaraju teoretskim očekivanjima i kako one utiču na krajnji rezultat u smislu jasnoće,

formalnosti i diplomatskog tona. Metodološki okvir uključuje korpusnu analizu koja se oslanja na kvalitativne i kvantitativne metode za ocjenu učestalosti i učinkovitosti različitih prevodilačkih strategija. Tmušić koristi softverske alatke za analizu teksta kako bi prepoznala učestalost određenih strategija, a zatim dubinsku analizu konteksta u kojem su te strategije korišćene. Ovo uključuje razmatranje kulturnih, političkih i terminoloških aspekata koji mogu da utiču na izbor strategije. Tmušić daje detaljne primjere iz korpusa gdje se primjenjuju različite strategije. Na primjer, analizira kako su određeni termini ili fraze prevedeni, koristeći strategije kao što su:

- Pozajmljivanje: gdje se termini preuzimaju neposredno bez prevoda, zadržavajući izvorni izraz i oblik.
- Transpozicija: gdje se gramatička struktura prilagođava ciljnom jeziku, ali se zadržava semantička vrijednost.
- Modulacija: gdje se mijenja ton ili perspektiva kako bi se poruka bolje uklopila u kulturni kontekst ciljnog jezika.
- Ekvivalencija: primjena strategija koje traže potpune ekvivalente u ciljnom jeziku za koncepte specifične za izvorni jezik.

Tmušić takođe istražuje kako se ove strategije odražavaju na tačnost i pouzdanost prevoda, te kako mogu da utiču na percepciju poruke od strane primaoca, što je ključno za održavanje diplomatske i jasnoće u međunarodnim odnosima.

U poglavlju „Analiza korpusa“ master rada Aleksandre Tmušić, detaljno se proučava kako su primijenjene prevodilačke strategije uticale na prenos značenja u diplomatskim dokumentima između Crne Gore, NATO-a i EU. Autorka koristi primjere iz korpusa da prikaže kako konkretne prevodilačke odluke utiču na tumačenje i percepciju tekstova u ciljnom jeziku. Tmušić takođe analizira leksička značenja i prepoznaje nekoliko ključnih problema neekvivalencije na nivou riječi, gdje neposredni prevodi nijesu mogući ili odgovarajući. Detaljno se bavi terminologijom svojstvenom za diplomatski jezik, ukazujući na izazove u prevođenju naziva institucija, radnih tijela, političkih položaja i vojnih činova. Ona pokazuje kako su prevodioci koristili različite strategije, uključujući prilagođavanje i zamjenu, kako bi očuvali funkcionalnu i kulturnu ekvivalenciju između jezika. Analiza se dalje usredsređuje na gramatičke strukture, posebno na upotrebu gramatičkih metafora i pasivnih konstrukcija koje su česte u diplomatskom jeziku. Tmušić objašnjava kako ove strukture utiču na formalnost i autoritet teksta, a njihovo odgovarajuće prevođenje je ključno za očuvanje ovih aspekata u ciljnom jeziku.

U odjeljku „Anglicizmi i kolokabilnost“ autorka se bavi proučavanjem anglicizama u diplomatskim tekstovima i otkriva kako se engleski jezik koristi kao zajednički jezik u međunarodnim odnosima, što stvara izazove u očuvanju jezičke raznolikosti i specifičnosti. Tmušić istražuje kako prevodioci održavaju ravnotežu između vjernosti izvorniku i prilagođavanja teksta ciljnoj kulturi, koristeći strategije poput lokalizacije da bi se očuvala kolokabilnost i prirodost izražavanja.

U završnom poglavlju, Tmušić sintetizuje nalaze iz analize korpusa i govori o implikacijama svojih otkrića za praksu prevođenja diplomatskih dokumenata. Autorka takođe potvrđuje svoju hipotezu da izbor prevodilačkih strategija značajno utiče na percepciju prevedenih poruka i da može da ima važne političke i diplomatske posljedice. Tmušić naglašava kako prevodioci ne samo da prenose tekstove, već i kulturne vrijednosti i političke stavove, što ih čini ključnim akterima u međunarodnim odnosima. Na osnovu svojih nalaza, Tmušić preporučuje dalje obrazovanje i profesionalni razvoj za prevodioce koji rade u oblasti međunarodnih odnosa, naglašavajući potrebu za specijalizovanim obukama koje su usredsređene na etičke aspekte prevođenja i dublje razumijevanje geopolitičkog konteksta. Ona takođe predlaže razvijanje smjernica za prevođenje koje bi pomogle prevodiocima da dosljedno upravljaju izazovima konkretno vezanim za diplomatski jezik.

Tmušić zaključuje da teorijski okvir koji je razvila pruža korisnu osnovu za razumijevanje i unapređenje prevodilačke prakse u diplomatskom kontekstu, te poziva na dalja istraživanja koja bi proširila korpus i koristila uporedna istraživanja drugih jezičkih parova. Ovo bi omogućilo bolje razumijevanje univerzalnosti i specifičnosti prevodilačkih izazova u međunarodnim odnosima.

Imajući u vidu sve navedeno u ovom izvještaju, komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati izvještaj i odobri javnu odbranu master rada kandidatkinje Aleksandre Tmušić.

Komisija

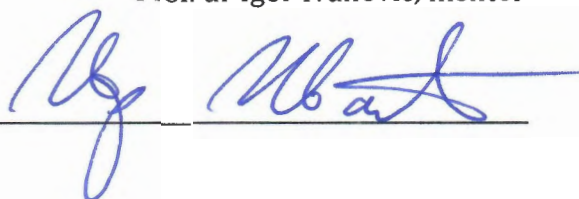
Prof. dr Igor Lakić, član

Prof. dr Marijana Cerović, članica

Prof. dr Igor Ivanović, mentor

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 16.05.2024.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRIJEDNOST
01	627/4		